

Landskrona stad

Gymnasievalet

En utvärdering av Landskronas elevers val av
gymnasieprogram och gymnasieskola

Gymnasievalet
En utvärdering av Landskronas
elevers val av gymnasieskola och
gymnasieprogram

Uppdragsgivare
Landskrona stad

Emerga Research and Consulting AB
Februari 2016

Kontaktperson
Lejla Mundzic
Tel: 070-617 02 69
E-post: lejla.mundzic@emerga.se

Om Emerga

Emerga Research and Consulting hjälper offentlig sektor och företag att arbeta med mänskliga rättigheter i praktiken. Med utbildning, utvärdering och processtöd vill vi bidra till ett samhälle där mänskliga rättigheter tas på allvar.

Emerga Research and Consulting AB
Parkgatan 15
411 24 Göteborg
Sverige
www.emerga.se

Sammanfattning

Utvärderingens huvudsyfte har varit att få ökad förståelse kring faktorer som påverkar elever att läsa kvar på Landskronas gymnasium respektive söka sig bort till närliggande städer som Helsingborg, Lund och Malmö. Emerga har genomfört en undersökning i tre delar med en inledande litteraturstudie och analys av befintlig statistik. Tyngdpunkten har varit en kvalitativ studie där både fokusgrupper och intervjuer har genomförts med befintliga och blivande gymnasieelever. Litteraturstudien visar att det finns en trend i Sverige där elever på regionala gymnasiemarknader i allt större utsträckning reser till centrala utbildningscentrum. Med gymnasiemarknad menas här det utbud av gymnasieskolor och gymnasieprogram som finns att tillgå i ett specifikt geografiskt område. Emergas statistiska analys visar att Landskronas elever väljer samma mönster som övriga Sverige.

Det avgörande för de elever som väljer bort Landskronas gymnasium är att de vill ha något annat såsom att se något nytt, en skola med en speciell profil, att studera med elever med samma ambitionsnivå som dem själva. Helt enkelt söker sig ungdomar till en skola som de känner passar för dem och som stärker deras identitet. Landskronas gymnasier är idag inte ett förstahandsalternativ i dagsläget för många av dessa elever.

Pendlingen lyfts emellertid inte fram som ett problem av de som valt att studera utanför Landskrona eller som något som kommer att påverka dem som överväger att studera på annan ort men är en avgörande faktorn för dem som fortsätter att studera i Landskrona.

Innehåll

Sammanfattning	2
1 Introduktion	5
1.2 UPPDRAGET	5
1.3 UPPDRAGETS GENOMFÖRANDE - METOD	5
2 Forskningsgenomgång	7
2.1 DEFINITION AV EN GYMNASIEMARKNAD	7
2.2 GYMNASIEVALET IDAG	9
2.3 VALET AV GYMNASIUM ÄR ETT VAL AV IDENTITET	9
2.4 POPULÄRA PROGRAM	10
2.5 SAMMANFATTANDE DISKUSSION UTIFRÅN LITTERATURSTUDIE	11
3 Landskrona gymnasiemarknad	12
3.2 SAMMANFATTANDE DISKUSSION OM LANDSKRONAS GYMNASIEMARKNAD	15
4 Resultat av genomförda Fokusgrupper och intervjuer	17
4.2 ELEVERNAS UPPLEVELSE AV SIN EGEN ROLL I GYMNASIEVALET	17
4.2.1 Elever som redan har valt	17
4.2.2 Elever som ska göra val	18
4.3 INFORMATION	18
4.3.1 Elever som redan har valt	18
4.3.2 Elever som ska göra ett val	18
4.4 PÅ VILKET SÄTT PÅVERKAR ”RYKTEN” VALET AV GYMNASIESKOLA?	19
4.4.1 Elever som redan har valt	19
4.4.2 Elever som ska göra ett val	20
4.5 VEM PÅVERKAR ELEVERNAS VAL	22
4.5.1 Elever som redan har valt	22
4.5.2 Elever som ska göra ett val	22
4.6 ÖVRIGT	22
4.6.1 Elever som redan har valt	22
4.5.2 Elver som ska göra ett val	23
4.6 SAMMANFATTANDE DISKUSSION AV INTERVJUER OCH FOKUSGRUPPER	23

5 Sammanfattande slutsatser och rekommendationer	25
6 Dokument och Referensförteckning.....	28
Bilagor.....	29

1 Introduktion

Under perioden december 2015 till februari 2016 har Emerga Research & Consulting haft i uppdrag att genomföra en utvärdering kring vilka faktorer som påverkar Landskrona elevers val av gymnasieskola och gymnasieprogram. I föreliggande rapport presenteras analys och resultat av utvärderingen.

1.2 Uppdraget

Utvärderingens huvudsyfte har varit att få ökad förståelse kring faktorer som påverkar elever att läsa kvar på Landskronas gymnasium respektive söka sig bort till närliggande städer som Helsingborg, Lund och Malmö.

Underlag och resultat från utvärderingen är en av flera delar¹ och ska ge kommunens beslutsfattare vägledning vid en eventuell framtida omorganisation av gymnasieverksamheten och förändring av programutbudet. Emergas uppdrag har avgränsat till endast omfatta elever tankar kring gymnasieval.

1.3 Uppdragets genomförande - metod

Utvärderingen har genomförts i tre faser: kartläggning/litteraturstudie, insamling av data och analys och bearbetning av allt material.

För att genomföra uppdraget har utvärderarna använt ett antal olika kvalitativa metoder. Vi inledde utvärderingen med en litteraturstudie över den aktuella forskningen kring gymnasieval. Med hjälp av litteraturstudien identifierade vi flera intressanta förklaringar till hur elever resonerar när de gör gymnasieval. Utifrån dessa resonemang (vem påverkar valen, hur påverkar rykten, vilken information har elever) byggde vi upp intervjuguiden som användes vid fokusgrupperna och telefonintervjuerna med elever.

Emerga genomförde en mindre analys av statistik, för att undersöka vilket val av gymnasium och program elever från årskurs nio i Landskronas kommun gjorde 2014/2015. En analys av statistik genomfördes med målet att finna samband och/eller indikationer på vilka elever som väljer att stanna i, och/eller lämna, Landskrona kommun för sina gymnasiestudier. Sambanden och indikationerna tydliggjordes genom att skapa tre stycken olika korstabeller som undersökte

¹ Landskronas kommun har under hösten 2015 genomfört en omfattande studie för att ta fram underlag inför en omorganisation av Landskronas gymnasiemarknad.

variablerna: elevernas grundskola, ansökan till gymnasieprogram, ansökan till gymnasiekommun, elevernas kön, samt grundskolebetyg för de elever som sökte sig till de tre populäraste utbildningarna – Naturvetenskaps-, Ekonomi-, och Samhällsprogrammet. Data erhöles från Utbildningsförvaltningen i Landskrona, samt Gymnasieantagningen inom Skol- och fritidsförvaltningen i Helsingborg.

Efter litteraturstudien och analysen av statistik inleddes den sista fasen i datainsamlingen, fokusgrupper med elever i Landskrona. Urvalet av skolor och elever togs gemensamt med ansvariga på förvaltningen i Landskronas kommun. Fokusgrupperna genomfördes under en heldag i Landskrona under ledning av 4 utvärderade. De utvalda grundskolorna var Seminarieskolan, Västervångsskolan och Glumslövskolan. På Seminarieskolan genomfördes två fokusgrupper med totalt 17 elever. På Västervångsskolan genomfördes 1 fokusgrupp med totalt 7 elever och på Glumslöv genomfördes en fokusgrupp med totalt 8 elever. Samtliga fokusgruppintervjuer varade cirka en timma och rektorn fick i uppdrag att tillsammans med sin personal välja ut elever för att få en så bra spridning (kön, klass, språk) som möjligt. Totalt nådde vi 32 elever i årskurs nio på tre grundskolor i Landskronas kommun.

Fokusgrupper genomfördes även med elever på Allvar Gullstrand gymnasium och Selma Lagerlöf gymnasium som gjorde gymnasieval under 2014, 2013 och 2012. På Allvar genomfördes två fokusgrupper med elever från årskurs ett. Totalt deltog 15 elever från Samhällsvetarprogrammet, Naturvetarprogrammet och Ekonomiprogrammet. På Selma Lagerlöfs gymnasiet genomfördes också två fokusgrupper med elever från både årskurs 1,2 och 3. Totalt deltog 12 elever från Bygg och anläggningsprogrammet, Handel och administration, Omvårdnadsprogrammet samt Barn- och fritidsprogrammet.

För att nå elever som har valt att läsa på gymnasium utanför Landskrona, gjordes ett slumpmässigt urval. Totalt valdes 12 elever ut för telefonintervju. Efter många försök lyckades vi nå endast 5 av dessa 12 elever för att genomföra en telefonintervju.

Resultat av denna utvärdering bygger på 64 elevers tankar, reflektioner, åsikter om gymnasieval. Det är inte tillräckligt för att kunna ge en generell bild av läget i hela Landskrona, men flera indikationer pekar på att det finns tydliga trender som kan återfinnas på fler skolor och bland fler elever än de som vi har nått genom vår studie.

2 Forskningsgenomgång

Emerga har i utvärderingen gjort en noggrann genomgång av forskning och officiella publikationer rörande unga människors gymnasieval. Det har främst rört sig om forskningssammanställningar, fallstudier baserade på fokusgrupper och intervjuer genomförda av Skolverket som berör elevers gymnasieval. Syftet har varit att identifiera nationella trender och skapa ett underlag inför intervjuer och fokusgrupper.

2.1 Definition av en gymnasiemarknad

Med gymnasiemarknad menas här det utbud av gymnasieskolor och gymnasieprogram som finns att tillgå i ett specifikt geografiskt område. Det finns idag olika slags gymnasiemarknader i Sverige, med mycket olikartade villkor. Gymnasiemarknad är idag ett vedertaget begrepp som studerats i första hand av Skolverket sedan 2011. Det finns flera typer av gymnasiemarknader alltifrån lokala där utbudet är begränsat till storstadsmarknader där utbudet är enormt. Landskrona är idag en del av nord västra Skånes gymnasiemarknad med bland annat Helsingborg. Detta fastslogs i studier genomförda av Skolverket 2012².

Det val som de allra flesta ungdomar idag ställs inför när de skall välja gymnasium sker på en marknad med ett stort utbud av inte bara program utan även av gymnasieskolor. Det är en marknad som kännetecknas av val, möjligheter och ansvar för dagens ungdomar. Idag är flera platser i Sverige en sådan marknad med ett brett utbud. När kommunikationerna tillåter kan gymnasieskolor vara belägna i olika kommuner och den direkta gymnasiemarknaden sträcker sig då både utanför och innanför kommunens gränser.

En regional gymnasiemarknad kännetecknas av ett stort utbud av olika gymnasieskolor och program och framförallt av en stor rörlighet bland eleverna³. Undersökningar och fallstudier som Skolverket genomförde 2013 har visat att många elever anser att upp till 40-45 minuters resväg är acceptabelt och att pendlandet ökat under de senaste åren⁴. Det är dock inte endast

² Skolmarknadernas Geografi: Om gymnasieelevernas pendling på lokala och regionala skolmarknader, serie: En fördjupning 2011

³ Skolmarknadernas Geografi: Om gymnasieelevernas pendling på lokala och regionala skolmarknader, serie: En fördjupning 2011

⁴ Det svåra valet: Elevernas val av utbildning på olika gymnasiemarknader Rapport 394 2013 sid 22-23

resvägens längd som påverkar valmöjligheten utan också vilka färdsätt som finns. Enkelheten och snabbheten påverkar också. Trenden visar även att det finns en ökande andel pendlare elever på Sveriges Fristående gymnasium än på de kommunala.

Denna utveckling av skolmarknader har lett till en trend med en ökad centralisering där större städer blir utbildningscentrum för hela regioner⁵. Detta fenomen är något nytt i Sverige och har på många platser inneburit en förändring där nedläggningar av gymnasium har blivit vanligare och att nya gymnasier startats, det är en marknad i ständig förändring. Antalet möjliga gymnasieelever varierar mellan årskullarna liksom utbudet. Konkurrens och valfrihet är det som kännetecknar gymnasie marknaden.

På en marknad med ett stort utbud av gymnasier och program är det ofta vanligt med allt mer marknadsföring. Denna marknadsföring handlar i mycket stor utsträckning om att få eleverna att välja gymnasium och i andra hand om att välja program. Både kommunala och privata gymnasieskolor lägger numera stora summor på marknadsföring. Att skapa ”rätt image” för en gymnasieskola anses vara av stor vikt. Marknadsföringen upplevs ibland som påstridig och framförallt på stora gymnasie marknader kan elever ibland uppleva en viss mättnad gällande information och lyfter då fram att kamrater är minst lika viktiga informationskällor. I grupper i samhället där det ofta saknas kunskap om den svenska gymnasie marknaden kan familjen inte ge något stöd. Kamraterna blir då viktigare, de tar över den roll som föräldrar ofta haft gällande information⁶.

Intressant att poängtera är att på större gymnasie marknader verkar det finnas en samsyn att öppna hus och så kallad ”skuggning” (följa en elev eller klass under exempelvis en dag) är viktiga för att övertyga elever vid gymnasievalet. Aktiviteter såsom öppna hus och ”skuggning” handlar mycket om att befästa den ”image” som eleverna förmedlats via marknadsföring men också ibland ryktesvägen. Studier gjorda av Skolverket har visat att denna typ av aktiviteter har blivit allt viktigare med den ökade marknadsföringen⁷.

På en stor gymnasie marknad som karakteriseras av ett brett utbud och medföljande marknadsföring är också ”lockbeten” såsom Ipads viktiga inslag vid elevernas val av gymnasium. Flera undersökningar har påvisat att ”lockbeten” påverkat elevernas val⁸. Det kan även antas att så kallade ”lockbeten” blir viktigare när utbudet är stort och då elever upplever att flera gymnasieskolor är likvärdiga.

Studie- och yrkesvägledares (SYV) roll är viktig som informationskälla men det lyfts ofta fram att det främst handlar om att välja vilket program eleven skall gå på och i mindre grad om vilken skola eleven skall välja. Detta har många olika skäl, varav det främsta kanske är att SYV skall vara en opartisk källa för information och inte förorda en speciell skola. En viktig trend som är

⁵ Det svåra valet: Elevernas val av utbildning på olika gymnasie marknader Rapport 394 2013 sid 116

⁶ Det svåra valet: Elevernas val av utbildning på olika gymnasie marknader Rapport 394 2013 sid 108

⁷ Det svåra valet: Elevernas val av utbildning på olika gymnasie marknader Rapport 394 2013 sid 80

⁸ Det svåra valet: Elevernas val av utbildning på olika gymnasie marknader Rapport 394 2013

framförallt stark på storstadsgymnasiemarknader och storregionala gymnasie-marknader är att eleverna i allt större utsträckning väljer gymnasieskola först och i andra hand väljer studieinriktning speciellt på regionala gymnasie-marknader. Skolverket har slagit fast detta efter både fallstudier och kvantitativa studier⁹. Detta förändrar hur vi ser på gymnasievalet och komplicerar det ytterligare. Det handlar numera inte endast om ett val av program utan i större grad val av gymnasium och livsstil.

2.2 Gymnasievalet idag

Tidigare studier pekar tydligt således gentemot att elever idag i större utsträckning än tidigare väljer gymnasieskola före program. Det har alltid funnits ett visst inslag av att eleverna valt gymnasium och i andra hand valt program för att till exempel komma ifrån sin boendeort eller enkelt träffa nya människor. Denna trend har förstärkts på så kallade storstadsgymnasie-marknader eller regionala gymnasie-marknader där utbudet av program och gymnasieskolor är stort och där eleverna kan välja och vraka mellan både program och skolor. Det är numera andra faktorer än gymnasieprogram och närhet som är viktigast vid elevernas val av gymnasium. Idag kännetecknas gymnasie-marknaden av en konkurrenssituation framförallt under perioder med vikande elevkullar då behovet att attrahera elever är extra stort. Trots den massiva marknadsföringen är fortfarande kamrater och föräldrar viktiga faktorer i valet av gymnasieskola. SYV anses inte vara lika viktigt för att välja gymnasieskola utan eleverna skaffar där främst information om vilka program som finns, vilka yrken och vilket program som skulle kunna passa dem. Valet av gymnasieskola handlar numera i stor grad om att befästa den identitet som eleverna har, vill utveckla och vill kommunicera till omvärlden. Gymnasievalet är en symbolhandling för att visa vem man är för vänner, familj och omvärld.

2.3 Valet av gymnasium är ett val av identitet

Genom information och marknadsföring skapar sig eleverna en bild av hur en gymnasieskola passar ihop med den identitet som de försöker skapa. Denna bild förstärks, konfirmeras eller bestrids av kamrater, äldre syskon och föräldrar. Besök på ett öppet hus eller erfarenheten från till exempel skuggning är ett sätt att konfirmera den bild som den potentiella eleven skapat sig via marknadsföring och andra kanaler. Ofta kan marknadsföringens bild ställas emot det rykte en gymnasieskola har och då väger kamrater och föräldrars ord ofta tyngre än marknadsföring. Att välja rätt gymnasieskola har blivit en symbolhandling för att visa och befästa vem man är. En större forskningssammanställning genomförd av Skolverket pekar gentemot gymnasievalet som en del av unga människors sätt att visa sin identitet.

Det finns likheter mellan hur universitet och högskolor ofta haft stora upptagningsområden och hur studenter väljer eftergymnasial studieort efter vilket universitet/högskola de önskar studera på. Inte det närmaste universitet/högskola som anordnar utbildningen. Ett universitets rykte och "image" är ofta avgörande för valet av universitet. En indikation på liknande val på gymnasie-marknader är till exempel att det har visat sig i Göteborg att elever väljer bort

⁹ Det svåra valet: Elevernas val av utbildning på olika gymnasie-marknader Rapport 394 2013 sid 79

gymnasieskolor med låga antagningspoäng¹⁰. Detta då höga antagningspoäng anses vara en indikator på hög status och kvalitet. Vikten av skolans antagningspoäng är mer markant på de högskoleförberedande programmen.

2.4 Populära program

Vilka program som är populära är svårt att säga och det finns också stora svängningar i vilka program som är populära bland landets gymnasieelever. Det tydligaste är att yrkesprogrammen minskar elevandelen i förhållande till de högskoleförberedande programmen samt ökningen av introduktionsprogrammet.

Mindre omtalat är de svängningar som sker inom i första hand de högskoleförberedande programmen. Det varierar en hel del kring vilka högskoleförberedande program som är populära och svängningarna är ganska kraftiga och snabba. Under de första åren då de nya programmen introducerades lockade det estetiska programmet fler elever och exempelvis ekonomiprogrammet tappade elever. Den senaste trenden är nu att ekonomiprogrammet ökar i popularitet på bekostnad av till exempel det estetiska programmet.

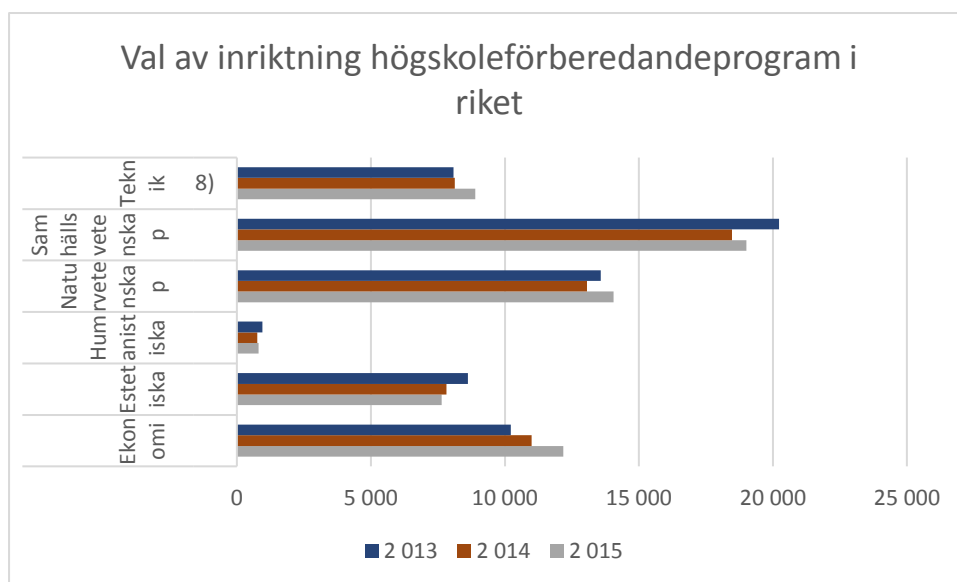

Bild: Antal elevers val av inriktning i riket Källa: Skolverket

Det är idag mycket svårt att förutsäga vilka program som kommer att vara populära bland elever under flera år. Det finns indikationer på att man på större gymnasiemarknader inte förlita sig på program för att attrahera elever utan andra faktorer är viktigare vid elevernas gymnasieval. Det finns idag ingen tillförlitlig statistik för vilka profiler och inriktningar som är mest populära.

¹⁰ Det svåra valet: Elevernas val av utbildning på olika gymnasiemarknader Rapport 394 2013 sid 108

2.5 Sammanfattande diskussion utifrån litteraturstudie

Det är tydligt att trenden i hela Sverige går gentemot större utbildningscentrum och att utbudet av program är stort på till exempel Helsingborgs gymnasimarknad där Landskrona ingår. Det finns en tydlig trend där valet av gymnasieskola blir allt viktigare än valet av gymnasieprogram. Eleverna väljer helt enkelt inte program längre utan i större utsträckning ett gymnasium som passar dem och den identitet de önskar skapa, ”identifierar sig med”. Ett antagande som kan göras är att på en stor gymnasimarknad såsom Helsingborg är inte bara utbudet av program stort utan även utbudet av profiler och inriktningar som lockar eleverna. Det finns även gymnasier där betygsnittet är högt och som attraherar de elever med högst meritvärde och där intagningspoängen skapar en nisch för dessa gymnasium. Vilka program som är populära varierar från år till år men det går även att antaga att vilka profiler som är populära varierar från år till år

3 Landskrona gymnasieemarknad

Sett till ungdomars sökhistorik i Landskrona så följer det den allmänna trenden i landet. Det sker en ökad pendling till centralorter såsom Helsingborg och Lund. Det är viktigt att utreda om det finns mönster i elevernas gymnasieval som går att identifiera. Exempel på sådana mönster kan vara specifika program, kön eller skola.

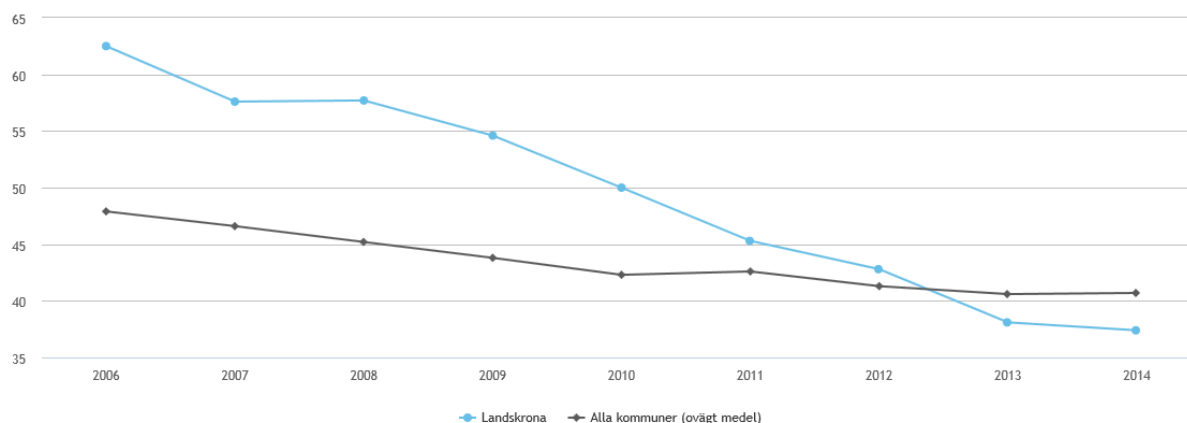

Bild: Trend gymnasieelever som går i kommunens egna skolor, andel (%) Källa: Kolada

Eleverna från Landskronas grundskolor gjorde totalt 935 ansökningar (1:a-, 2:a- och 3:e-handsansökningar) till gymnasieprogram i och utanför Landskrona kommun 2015. Av dessa var 352 1:a-handsval till gymnasieprogram som finns att söka på gymnasieskolor i endast Landskrona kommun, eller i Landskrona kommun och andra kommuner. Ytterligare 79 1:a-handsval gjordes till gymnasieprogram som inte finns att söka på gymnasieskolor i Landskrona kommun. Sammanlagt gjordes det alltså 431 1:a-handsval, i vilket 344 blev antagna till dessa (79,8 %). Totalt 81 av de 431 (18,8 %) 1:a-handsvalen var till ett gymnasieprogram inom Landskrona kommun. 179 (41,5 %) 1:a-handsval var till Helsingborg kommun, 119 (27,6 %) till Lund kommun, 25 (5,8 %) till Malmö kommun, och 27 (6,3 %) till övriga kommuner.

Det är tydligt att eleverna från Landskrona är villiga att resa och ser hela storregionen som sin gymnasieemarknad. Inte minst utövar Helsingborg en stark dragningskraft på elever och en stor andel elever väljer att resa till Helsingborg. Vilket i och för sig är en kort resa med pendeltåg men ser man till var skolorna är geografiskt placerade i både Landskrona och Helsingborg blir resan betydligt längre. Landskronas unga avviker inte från den trend som Skolverket pekat ut med större utbildningscentrum som i allt större grad attraherar elever från kringliggande

kommuner. Landskrona följer även trenden med minskad elevandel på yrkesprogrammen och ett ökande introduktionsprogram. Landskrona följer de nationella trenderna gällande programval och centralisering till större utbildningscentrum.

De program som hade flest antal 1:a-handsval till gymnasieskolor i Landskrona kommun var Samhällsprogrammet (19 ansökningar), Naturvetenskapsprogrammet (11 ansökningar) och Ekonomiprogrammet (10 ansökningar). Det bör emellertid poängteras att dessa program även var bland de som hade minst andel sökande till Landskrona kommun av totalen som sökte programmen i Landskrona eller någon annan kommun. De 19 elever som sökte Samhällsprogrammet i Landskrona utgör endast 23 % av den totala andelen som sökte Samhällsprogrammet i alla kommuner. För Naturvetenskapsprogrammet var motsvarande siffra 20 %, och för Ekonomiprogrammet 16 %. Lägst andel av alla program hade dock Teknikprogrammet, i vilket endast 2,9 % gjorde sitt 1:a-handsval till en gymnasieskola i Landskronas kommun.

Det var istället fem andra gymnasieprogram där antalet och andelen 1:a-handsval var större till gymnasieskolorna i Landskrona kommun, än till någon annan separat kommun. Dessa var: Bygg- och anläggningsprogrammet (8 ansökningar), Vård- och omsorgsprogrammet (5 ansökningar), Industritekniska programmet (3 ansökningar), Preparandutbildning (3 ansökningar), samt en sammanslagning av diverse hantverksprogram (5 ansökningar). För Bygg- och anläggningsprogrammet utgjorde dessa åtta 1:a-handsval 66 % av det totala antalet som sökte programmet i Landskrona eller någon annan kommun. Motsvarande siffra för de andra programmen var: Vård- och omsorgsprogrammet (45 %), Industritekniska programmet (100 %), Preparandutbildning (60 %), samt sammanslagningen av diverse hantverkarprogram (46 %).

Landskrona påvisar samma trend gällande vilka program eleverna väljer såsom övriga Sverige med ett ökat söktryck till de högskoleförberedande programmen och ett minskat söktryck till yrkesprogrammen

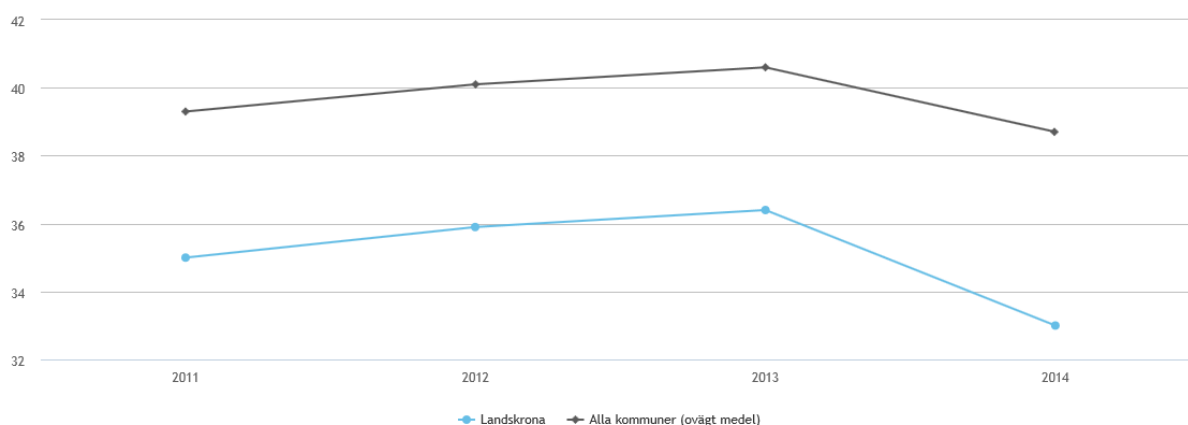

Bild: Andel gymnasieelever på yrkesprogram, folkbokförda elever Källa: Kolada

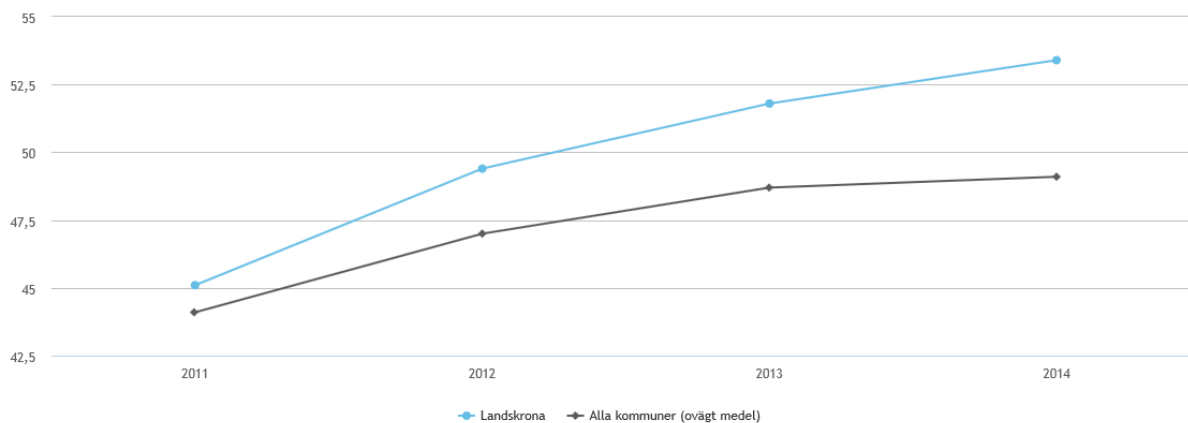

Bild: Andel gymnasieelever på högskoleförberedande program, folkbokförda elever Källa: Kolada

De grundskolor i Landskrona kommun, från vilket störst antal elever i sitt 1:a-handsval sökte sig till ett gymnasieprogram inom Landskrona kommun, var: Seminarieskolan (41 ansökningar) och Västervångskolan (21 ansökningar). Dessa två skolor utgjorde tillsammans 76,5 % av 1:a-handsvalen till gymnasieprogram i Landskrona kommun. Dessa två skolor var även de som hade störst andel elever som sökte sig till gymnasiet i Landskrona kommun. Från Seminarieskolan sökte sig 59,4 % av skolans elever till ett gymnasieprogram i Landskrona kommun som sitt 1:a-handsval, och motsvarande siffra för Västervångskolan var 19,1 %. Kunskapsskolan hamnade på en tredjeplats i andel av eleverna som gjorde sitt 1:a-handsval till ett gymnasieprogram i Landskrona, i vilket 15,6 % av skolans elever gjorde detta.

Det finns flera grundskolor i Landskronas kommuns där inga eller endast en elev har valt att läsa på Landskronas gymnasium. Dessa är: Säbyholms montessoriskola, Asmundtorpskolan, Glumslövs skola, Petersvenskolan. Även Sandåkersskolan hade låg andel elever som sökte sig till Landskrona.

Sammanlagt gjorde 235 män och 196 kvinnor ett 1:a-handsval till ett gymnasieprogram. Av männen gjorde 45 elever (19,2 % av totala andelen män) ett 1:a-handsval till ett gymnasieprogram i Landskrona kommun, varav 32 av dessa blev antagna (71,1 %). Av de kvinnliga eleverna gjorde 36 (18,4 % av totala andelen kvinnor) ett 1:a-handsval till Landskrona kommun, varav 29 av dessa blev antagna (80,7 %).

Nedan följer sammanställning av de kvalitetsundersökningar som Landskrona kommun genomfört i form kvalitetsenkäter¹¹. Analysen av dessa ger en grundläggande bild av stämningen på Allvar samt Selma. Dessa undersökningar pekar mot att de flesta är förhållandevis nöjda med skolan och den undervisning de får. Dock kan noteras att varken lärare eller elever i särskilt hög grad kan rekommendera elever att börja på ett gymnasium i Landskrona. Till exempel är det hela 19 % som inte skulle rekommendera andra att börja på till exempel Selma. Bland samma elever är det endast 9 % som inte är nöjda med sin utbildning.

¹¹ QualisAGGGElev 2015, QualisSLGPersonal 2015 segmenterat Allvar Gullstrands och Selma Lagerlöfsgymnasiet

Bland personalen är det 13 % som inte alls är nöjda med gymnasiet. Dock är det 19 % som inte skulle vilja rekommendera gymnasiet till elever och vårdnadshavare och bland lärarna är det 35 % som anser att gymnasiet inte har ett gott rykte.

Nedan följer sammanställning av de kvalitetsundersökningar som Landskrona kommun genomfört i form kvalitetsenkäter¹². Dessa undersökningar pekar mot att de flesta är förhållandevis nöjda med skolan och den undervisning de får. Dock kan noteras att varken lärare eller elever i särskilt hög grad kan rekommendera elever att börja på ett gymnasium i Landskrona. Till exempel är det hela 19 % som inte alls skulle rekommendera andra att börja på till exempel Selma Lagerlöfs gymnasium. Bland samma elever är det endast 9 % som inte är nöjda med sin utbildning. Bland personalen är det 13 % som inte alls är nöjda med gymnasiet. Dock är det 19 % som inte skulle vilja rekommendera gymnasiet till elever och vårdnadshavare och bland lärarna är det 35 % som anser att gymnasiet inte har ett gott rykte.

Samma mönster kan identifieras på Allvar där 28 % inte kan rekommendera gymnasiet alls men endast 18 % som inte är nöjda med sina utbildning. Bland personalen är det 0 % som inte alls är nöjda med gymnasiet. Dock är det 4 % av personalen som inte skulle vilja kan rekommendera gymnasiet till elever och vårdnadshavare och bland lärarna är det 11 % som anser att gymnasiet inte har ett gott rykte. Ingen lärare är direkt missnöjd med sin arbetsplats men det är fortfarande 11 % som inte anser att gymnasiet har ett gott rykte. Enkäten är utformad med en fyra gradig skala och det innebär att om 28% av eleverna på Allvar inte kan rekommendera sitt gymnasium så kan 72% rekommendera helt eller till någon del.

Skillnaderna mellan rekommendationsgraden och nöjdheten tyder på att det är något annat än hur nöjd man är med sin utbildning som gör att man väljer att rekommendera ett gymnasium till familj och vänner. Det är även intressant att notera att det skiljer så pass mycket mellan elever och personal mellan de två gymnasieskolorna. Eleverna är mer villiga att rekommendera Selma än Allvar. För personalen är det tvärtom och personalen är nöjdare.

3.2 Sammanfattande diskussion om Landskronas gymnasiemarknad

Det är tydligt att eleverna i Landskrona följer samma trender som övriga Sverige. Det intressanta är att trenderna är mer markanta i Landskrona än i andra kommuner. Fler elever pendlar till andra kommuner, fler elever väljer högskoleförberedande gymnasieprogram, fler elever väljer att gå på ett fristående gymnasium osv. Att Landskrona erbjuder de mest populära högskoleförberedande programmen i nationellt men även de mest populära i Landskrona är inte tillräckligt för att hålla kvar eleverna i Landskrona. Eleverna söker sig ändå bort till det som erbjuds på den större gymnasiemarknaden. En förklaring kan troligtvis vara den låga rekommendationsgrad som till exempel återfinns i de kvalitetsundersökningar som genomförts av Landskronas kommun. Det finns en ovilja att rekommendera Landskronas gymnasier både bland elever och lärare. Det finns dock skillnader mellan Allvar och Selma och det är intressant att notera diskrepansen mellan elever och lärare gällande rekommendationsgrad.

¹² QualisAGGGElev 2015, QualisSLGPersonal 2015 segmenterat Allvar Gullstrands och Selma Lagerlöfsgymnasie

Att eleverna söker sig bort trots att Landskrona erbjuder de mest attraktiva högskoleförberedande programmen är problematiskt och en slutsats kan göras. En eventuell förändring av programutbudet är något som Landskrona inte kan förlita sig enbart på för att öka attraktionskraften hos Landskronas Gymnasieskolor.

4 Resultat av genomförda Fokusgrupper och intervjuer

Samtliga fokusgruppintervjuer och telefonintervjuer kommer att presenteras sorterade efter teman som identifierats efter litteraturstudien av aktuell forskning som berör svenska elevers gymnasieval, se ovan. Följande teman kommer att användas: Upplever eleverna att de har haft tillräckligt med information för att göra sitt val, i vilken utsträckning har gymnasieskolornas rykte påverkat deras val, deras egen upplevelse kring vem som har påverkat deras val mest, samt övrig information som framkommit under intervjuerna och fokusgrupperna.

Utvärderarna har i presentationen valt att separera elever i tre målgrupper: elever som redan har påbörjat en gymnasieutbildning i Landskrona, elever som har påbörjat gymnasieutbildning utanför Landskronas kommun och elever som går årskurs 9 och ska göra gymnasieval under våren.

Den första målgruppen omfattas av elever som har valt att läsa kvar på Landskronas gymnasium. Utvärderarna har genomfört två fokusgrupper (totalt 12) med årskurs ett elever på Allvar och två fokusgrupper (totalt 16 elever) med årskurs 1, 2 och 3 elever på Selma Lagerlöf gymnasiet.

Den andra målgruppen har varit elever som har valt att söka sig till ett gymnasium utanför Landskrona kommun, utvärderarna lyckades genomföra 5 telefonintervjuer.

Den tredje målgruppen är elever i årskurs 9 som skall göra sitt gymnasieval våren 2016. Emerga har genomfört sammanlagt fyra fokusgrupper med elever från Glumslövsskola (en fokusgrupp), Seminarieskolan (två fokusgrupper) och Västervångsskolan (en fokusgrupp). Totalt nådde vi 31 elever.

Resultatet och analysen baseras på totalt 64 elever som vi har nått genom fokusgruppintervjuer och telefonintervjuer.

4.2 Elevernas upplevelse av sin egen roll i gymnasievalet

4.2.1 Elever som redan har valt

Det är tydligt att eleverna ser sig själva som den viktigaste beslutsfattaren och att de själva gjort valet utan att vara särskilt påverkade av andra som vänner, familj eller marknadsföring. Det är intressant att notera att tidigare forskning inte lyfter fram elevernas egen vilja i gymnasievalet utan valt att fokusera på externa faktorer som påverkar elevernas val som vänner, familj och SYV istället. Eleverna berättade i både fokusgrupper och intervjuer att de själva fattade beslutet.

Många menade att de lyssnade och tog in andras synpunkter med det avgörande beslutet gjorde de själva. Vi noterade också att eleverna inte upplevde att de påverkades av till exempel eventuella lockelser såsom I-pads, datorer, resor, praktik som skolverket lyft fram som viktiga påverkansfaktorer i tidigare studier.

4.2.2 Elever som ska göra val

Eleverna som skall välja gymnasium har diskuterat och tänkt mycket kring valet och det var tydligt att eleverna upplevde det som ett viktigt beslut att ta. Den generella uppfattningen bland de intervjuade elever är att de uppmanas av sin familj att göra val utifrån sina egna intressen, ett val som de själva kommer att trivas med. Majoriteten av eleverna har också redan bestämt sig vilket val de skall göra vid tillfället för fokusgrupperna. Urvalet av de intervjuade och deras val stämmer relativt väl överens med hur eleverna valt tidigare i Landskrona gällande program och gymnasium. Eleverna anser att de tar beslut om gymnasieval och gymnasieprogram utifrån egna intressen, förhoppningar och förutsättningar. Några menar att de vet att de ska välja en skola utanför Landskrona på grund av t ex en specifik inriktning, medan andra säger att de ska välja en skola i Landskrona eftersom de inte är beredda att pendla. Eleverna har tydliga preferenser som styr deras val.

4.3 Information

Båda elever som har gjort valet och de som ska göra valet anser att den formella informationen de har fått från bland annat SYV och andra lärare har varit bra och adekvat.

4.3.1 Elever som redan har valt

De elever som påbörjat sina gymnasiestudier och därmed redan gjort sitt val menar att de har fått mest information om gymnasievalet från SYV och att den har varit adekvat och användbar. Informationen har fokuserat på vilka program som finns och hur utbildningen till olika yrken sker. Flera elever anser dock att informationen ibland har varit bristfällig och att de inte fått tillräcklig med information om den framtida arbetsmarknaden och hur den kan komma att se ut. Några av eleverna i fokusgruppen hade också önskat mer information om skillnaden mellan gymnasiet och grundskolan och tyckte att informationen varit för fokuserad på själva valet. Samtidigt tyckte några av eleverna att informationen varit lite ensidig och att de främst fått information om gymnasieskolorna i Landskrona och inte om andra möjligheter att lära utanför Landskrona.

Elever som valt att studera på ett gymnasium i Landskrona och elever som valt att studera i en annan kommun ger ungefär samma bild av hur de fått informationen. Den avvikelse som kan noteras är att elever som valt att studera på annan ort oftare nämner kamrater och familjen som en viktig informationskälla.

4.3.2 Elever som ska göra ett val

Elever som ska göra sitt val under våren 2016 anser att de har fått relativt mycket information inför sitt val. De uppger att de främst har fått information via officiella kanaler såsom SYV, gymnasieämissor, olika former av skuggning och öppet hus. De uppger att de fått information om allt från vilka gymnasier och program som finns till hur framtidens arbetsmarknad kan komma att se ut. Informationen från SYV har till stor del handlat om framtidens arbetsmarknad och därmed fokuserat på vilka yrken som finns och hur elever kan utbilda sig till dessa. Vissa

elever lyfter fram att de hade önskat mer information om specifika profiler och inriktningar som finns på olika gymnasieskolor. Eleverna önskade även mer information om den framtida arbetsmarknaden, som de menar skulle vara ytterligare ett sätt för de att känna sig tryggare i sitt beslut.

Eleverna har även fått information via marknadsföring i form av utskick både i form av brev men även gymnasiekatalogen som skickats hem direkt till eleverna och deras vårdnadshavare.

Intressant att notera är att eleverna i fokusgrupperna berättar ingående och specifikt om Landskronas gymnasium såsom hur lärarna arbetar (bedömer, bedriver undervisning, ser och bekräftar eleverna) till hur luncherna är, kvalitén på lokalerna samt hur eleverna som går på dessa gymnasium verkar vara. Flera av eleverna som planerar att välja gymnasium utanför Landskrona anger kvalitét som ett av flera skäl. Det finns en uppfattning bland flera elever att gymnasieskolorna i Landskrona är av låg kvalitét och det menar eleverna tar sig olika uttryck men rör alltifrån motivationen bland eleverna som studerar där, från kvalitén på lärare till maten. En iakttagelse som kan göras är att eleverna skiljer på den mer officiella information de får samt den mer informella information de får via vänner, släkt och familj som mer har karaktären av rykten. Den officiella fokuserar på vilka program som finns och var samt vilka yrken och framtida utbildningar som finns. De informella handlar mer om hur bra skolorna är och hur motiverade eleverna är och tar sig ofta karaktären av rykten.

4.4 På vilket sätt påverkar "rykten" valet av gymnasieskola?

Både elever som skall välja och de som redan har valt kunde själva identifiera att mycket av information som rörde Landskronas gymnasieskolor baserades på rykten. Dessa rykten är ofta negativa till sin karaktär.

4.4.1 Elever som redan har valt

En mycket intressant observation är att elever som har valt att inte studera i Landskrona, generellt har en mindre negativ bild av Landskronas skolor än de som har valt att studera kvar i Landskrona. Detta kan bero på att de inte har en relation till Landskronas gymnasieskolor. Statistiken visar att det inte är många elever från vissa av Landskronas grundskolor som studerar där. De elever som tidigt bestämde sig för att inte studera i Landskrona verkar ha liten kontakt med gymnasierna i Landskrona och det framhålls att det naturliga valet är till exempel Lund för både dem själva men även för deras bekantskapskrets.

De elever som valt att gå på Landskronas gymnasium är tydligare i sin beskrivning av hur Landskronas gymnasium uppfattas av både dem själva men även av andra. En elev i Fokusgruppen på Allvar uttryckte det så här:

De är rädda för det okända, de är rädda för något de har hört... Det är 'svenskarna' som är rädda [för att gå på Allvar Gullstrandgymnasiet]

Både Selma och Allvar kan upplevas ha ett dåligt rykte och elever på Selma använder begrepp som "problemskola" eller "importskola" i våra fokusgrupper. Eleverna i fokusgrupperna lyfter fram att lärarna ibland saknar kontroll, att elever saknar ambitioner och lokalerna är dåliga. Sammantaget finns det många negativa rykten som florerar om Landskronas gymnasium.

Det är dock mycket intressant är att nästan samtliga elever som vi har pratat med i fokusgrupperna är nöjda med sin egen klass. Detta är särskilt tydligt på Allvar. Eleverna är nöjda med sin klass och lärarna. Trots att de är nöjda och berättar öppet om detta svarar flera att de inte skulle rekommendera samma gymnasium till andra. På frågan varför de inte skulle rekommendera skolan trots att dem är nöjda, kunde de inte definiera detta och uppgav flera olika skäl, som; det beror på vem jag pratar med, det beror på vad de andra vill osv.

Samma tendenser kan vi se i de genomförda kvalitetsundersökningarna där både elever och lärare är mer nöjda med skolan/arbetsplatsen än vad man berättar för andra genom att rekommendera gymnasierna.

Under fokusgrupperna framkom det tydligt att ryktet kring skolorna har skapats under lång tid och var i mångt och mycket baserat på händelser som hade inträffat för flera år sedan och sedan spridits av både elever och lärare. Vi kunde notera att många elever sa att ryktet har blivit bättre på senare år. Elever från Selma berättade följande.

Det är nog mer folk som inte längre går i den här skolan som har gett den dåligt rykte, mer än de som faktiskt går här just nu. Innan jag gick här tänkte jag mycket negativt och att jag inte ville gå här. Men nu när jag går här känner jag något annat än vad andra säger.

Både elever från Allvar och Selma berättar historier om hur de upplever undervisningen. Det är allvarligt att till exempel eleverna inte känner sig sedda av lärarna och att det finns en bristande samordning mellan lärarna i frågor som till exempel planerar att ha prov osv. Det är inte bara allvarligt att eleverna upplever detta om sin undervisning. Det är även allvarligt om detta är den bild som sprids om undervisningen på Allvar.

Sammantaget anser eleverna i fokusgrupperna, speciellt elever som idag går på Selma och Allvar att båda gymnasierna är bättre än det rykte som sprids. Det finns också indikationer på att ryktet är på väg att förbättras och delar av ryktet sägs stamma ifrån "tidigare" elever. Trots att ryktet verkar bli bättre skulle fortfarande majoriteten inte rekommendera andra att gå på gymnasium i Landskrona, i synnerhet inte på Selma. Detta kan bero både på hur trygga eleverna upplever sig men även i kombination hur de upplever undervisningen. Både litteraturstudien, fokusgrupperna och intervjuerna pekar mot att mer informell information om olika gymnasier är viktigt vid valet av gymnasieskola och att informationen av mer formell karaktär påverkar i större utsträckning vilka program en elev kan tänka sig att studera på.

4.4.2 Elever som ska göra ett val

De rykten kretsar i första hand runt fyra områden: Lärare, elever, platsen/byggnaden och den allmänna kvalitén på de utbildningar som erbjuds på Landskronas gymnasieskolor.

Flera elever lyfter fram att de har hört att de bästa lärarna söker sig bort från Landskrona. Flera elever berättade om att lärarna måste bli "strängare" och ha mer kontroll framförallt på Selma. Bland annat kom detta till uttryck genom att flera elever berättade att de hade hört att lärarna måste se till att det var tryggt att vara i skolan "så att man inte blev nedslagen" till att lärarna måste vara den som bestämmer i klassrummet och att de hört att lärarna ställer in lektioner för att eleverna inte vill ha till exempel klassråd. Det finns indikationer som tyder på att rykten kring lärarens roll/ansvar/uppdrag verkar påverka elevernas val av gymnasium och det är något

som eleverna reflekterar över. Trots att detta endast är rykten och att eleverna är medvetna om att det är rykten som inte visar hela bilden av skolan verkar det påverka elevernas val och det är viktigt att förhålla sig till då det påverkar hur kommande elever ser på Landskronas gymnasieskolor.

Hur lokalerna uppfattas påverkar också potentiella elevers syn på gymnasieskolorna och är något som diskuteras flitigt bland eleverna i fokusgrupperna. Själva lokalerna anses nedgångna och klassrummen är högljudda. Arbetsmiljön överlag anser eleverna är dålig, med till exempel kalla klassrum.

Åsikten om lokalerna är mer påtagliga bland elever på Selma. Det framkommer även i fokusgrupperna att eleverna gärna söker sig bort för att det inte finns något att göra på raster och håltimmar. Många upplever att de ”driver” omkring i miljöer som de själva menar kan ha negativ inverkan på dem.

Elever som skall välja gymnasium har ofta en tydlig uppfattning om de elever som går på Landskronas gymnasieskolor. Elever från Seminarieskolan berättar att det är de elever som inte har möjlighet att börja någon annanstans.

De som inte har så höga betyg de typ slängs på gymnasierna i Landskrona.

Det upplevs av vissa som att det är stökiga och omotiverade elever på Landskronas gymnasium. Precis som tidigare redovisats att höga antagningspoäng attraherade elever så kan ett rykte om omotiverade elever vara negativt. Det är dock lika viktigt för många att man vill träffa nya människor och därför söker sig bort, man har redan sett och pratat med alla på Landskronas skolor. I en fokusgrupp på Seminarieskolan kom följande fram.

Jag har inte haft någon tanka att stanna kvar i Landskrona. Jag vill träffa nya kompisar, och lära känna en ny stad. Något annorlunda.

Det finns dock tecken på att gymnasierna håller på att få ett bättre rykte. Det framkommer i flera fokusgrupper att den informella informationen om bråk och stök inte är aktuellt och eleverna idag får en bättre bild av Gymnasierna. Under Fokusgruppen på Västervångsskolan berättades följande

[Min uppfattning var] att det var lite ruttet, men att det har blivit bättre... Salar, utrustning, eleverna, allting har blivit mycket bättre enligt mina kompisar.

Man hör inte längre lika mycket från Allvar Gullstrand och Selma Lagerlöf. Innan hörde man bara skit därifrån om salar, lärare och allting.

Detta indikerar på att en positiv utveckling kring de negativa ryktena rörande Landskronas gymnasieskolor. Det visar att det är svårt att vända de negativa effekterna av ett rykte. Trots tecknen på att Landskronas gymnasieskolor uppfattas mer positivt idag så är rekommendationsgraden fortfarande låg.

Vid fokusgrupperna noterades även att gymnasieskolornas rykte sammankopplades med Landskronas rykte och att flera elever ansåg att staden i sig självt hade dåligt rykte.

4.5 Vem påverkar elevernas val

Det är tydligt att många försöker påverka elever inför deras gymnasieval och har ett intresse i hur eleverna väljer. Det finns än tydlig distinktion mellan formell och informell information som eleverna tar del av och många som påverkar eleverna gör det genom informell information.

4.5.1 Elever som redan har valt

Eleverna som tidigare valt berättar att de påverkats av SYV, föräldrar och vänner. De har diskuterat valets konsekvenser och vad de vill bli i framtiden. Flera av deltagarna i fokusgrupperna berättar även om att de pratat med tidigare elever på Landskronas gymnasieskolor för att få information om skolorna och det är tydligt att det påverkats av denna information. Exempelvis berättade en av de intervjuade att han hade en bild av det gymnasium han numera går på och att den bilden bekräftades av vänner som gick på den skolan.

4.5.2 Elever som ska göra ett val

Eleverna har påverkats i sitt val både av mer officiell information från till exempel SYV som av rykten och annan information av mer informell karaktär. Genom fokusgrupperna har vi försökt identifiera vilka som är de viktigaste informationsbärarna för eleverna. Det är tydligt att eleverna talar med kamrater och äldre syskon om hur det är att gå på olika gymnasier och de refererar till att de talat med äldre vänner om till exempel hur lärarna är. Eleverna uppger själva att de inte påverkats särskilt mycket av kamrater eller föräldrar och att de gör valet själva. SYV är en viktig faktor men det varierar från skola till skola hur mycket kontakt eleverna har haft med SYV. Alla elever upplever att de haft frekvent kontakt med SYV och det har varit en viktig informationskälla.

4.6 Övrigt

Resvägen har visat sig vara en avgörande faktorn för många elever i deras gymnasieval speciellt för dem som väljer att stanna i Landskrona. På samma sätt har det stora utbudet av profiler varit viktigt för många som sökt sig bort.

4.6.1 Elever som redan har valt

En övervägande del av eleverna som valt att studera vidare på ett gymnasium i Landskrona lyfter fram att de inte vill pendla som avgörande för deras val att stanna kvar i Landskrona. Det finns även många som valt att börja studera på annan ort för att sedan återvända till en av Landskronas gymnasieskolor.

Elever i en fokusgrupp lyfte även fram att det egentligen inte spelade så stor roll var man studerade. Vilket yrke du fick i framtiden avgjordes inte av vilket gymnasium du studerat till exempel. Eleverna i fokusgruppen på Selma berättade följande.

Man får ju samma utbildning om man läser här som om man läser i Helsingborg. Du blir undersköterska var du än läser.

Samma elever hade även insikt att det viktigaste aktören i ens studiegång är en själv och det är i första hand ens egen insats som spelar roll.

Det spelar ingen roll på vilken skola man läser, det spelar roll hur man pluggar.

Många av de elever som valt att studera på annan ort berättar att de har valt att söka sig vidare på grund av att den inriktning som de ville studera på inte fanns i Landskrona. Det handlar inte om att programmet de ville studera på inte fanns utan om en mer specifik inriktning såsom Naturvetenskapligt med medicinskt inriktning, naturvetenskapligt med Science inriktning eller ekonomi med idrottsinriktning inte finns i Landskrona. Det stora utbudet av olika profiler och inriktningar som finns på en stor gymnasieemarknad gör att varje elev nästintill kan hitta en profil eller inriktning som passar dem och den identitet de håller på att skapa. Många av de elever som sökt sig bort har angett att de ville studera på en skola med höga krav och de ville träffa nya människor.

De elever som har valt att söka sig bort var bestämda i sitt val och berättade att Landskronas gymnasieskolor inte var ett alternativ för dem av flera anledningar. En av anledningarna är gymnasieskolorna i Landskrona saknade just den profilen som de sökte, att de ville prova något nytt, att de vill lära känna nya människor och att de inte hade vänner som läste på gymnasieskolorna i Landskrona. Det är helt enkelt så att Landskronas gymnasium aldrig har varit ett alternativ för dessa elever.

4.5.2 Elver som ska göra ett val

Förutom de områden som lyfts upp är det värt att poängtera att resvägen är oerhört viktig för de elever som planerar att stanna kvar och studera på ett gymnasium i Landskrona. Även de lyfter fram resvägen som den avgörande faktorn till att välja att studera på ett gymnasium i Landskrona. Många av dessa elever spekulerar kring deras studier, på vilket sätt pendlingen till närliggande kommuner hade påverkat de och om det hade fått negativa konsekvenser i form av att flera skulle hoppa av sin utbildning för att de inte skulle klara av att pendla varje dag.

Alltså jag tror att det är jätteviktigt att det finns bra gymnasium i Landskrona, för oss som inte vill pendla utan vill ha nära till hem och vår fritid.

De elever som sökte sig bort sökte ofta ett program och gymnasium där de kände att de passar in. Det handlar om att man vill passa in med den elevgrupp som går på skolan. Det handlar både om intressen men även vilka ambitioner eleverna har.

[Skolor med] sådana som går typ make-up, frisörer. Nä, jag klarar inte av dem, för mycket brudar

I fokusgrupperna nämns ofta att den profil man önskar gå på inte finns i Landskrona och att det är därför man söker sig bort. Dessa profiler påverkar innehållet i gymnasieprogrammen mycket lite utan handlar mer om att skapa en attraktiv profil för eleverna som de kan identifiera sig med och söka sig till. Exempel på sådana profiler kan vara Naturvetenskapligt medicin, Naturvetenskapligt science osv.

4.6 Sammanfattande diskussion av intervjuer och fokusgrupper

Det avgörande för de elever som väljer bort Landskronas gymnasium är att de vill ha något annat såsom att se något nytt, en skola med en speciell profil, att studera med elever med samma ambitionsnivå som dem själva. Helt enkelt söker sig ungdomar till en skola som de känner passar för dem och som stärker deras identitet. Landskronas gymnasier är idag inte ett förstahandsalternativ i dagsläget för vissa. Det är tydligt både i intervjuerna och fokusgrupperna

men även i sammanställningen av statistik där ofta hela årskullar från grundskolor väljer att söka sig bort från Landskrona.

Det finns tydliga mönster som framträder i elevernas svar. Det är till exempel tydligt att pendlingsavståndet är en avgörande faktor för de elever som väljer att studera vid Landskronas gymnasieskolor. Pendlingen lyfts emellertid inte fram som ett problem av de som valt att studera utanför Landskrona eller som något som kommer att påverka dem som överväger att studera på annan ort. Detta ligger i linje med utvecklingen gentemot allt större gymnasiemarknad där eleverna upplever att deras naturliga val kanske inte alltid är det närmaste alternativet. Skolverket har inte lyft fram pendlingsavståndet som en viktig faktor i elevernas gymnasieval. De studier som Skolverket gjort har lagt mer fokus på att lyfta fram att resvägen betyder allt mindre för elevernas gymnasieval idag. Det finns färre studier av hur stor andel av eleverna som anser att pendlingen är den viktigaste påverkansfaktorn. Emergas studie påvisar att pendlingsavståndet som en faktor är värd att beakta i fortsättningen.

En vidare studie skulle kunna vara att försöka bedöma hur många elever det är ungefär per årskull som anser att pendlingen är avgörande och ämnar stanna i Landskrona för att studera. Detta underlag skulle kunna ses som en variabel för att få en framtida prognos på hur stor gymnasiemarknadsandel Landskrona har. Detta kan vara förknippat med antal program som Landskronas gymnasieskolor ska erbjuda i framtiden.

Det rykte som Landskronas gymnasieskolor har, påverkar elevernas val och det förmedlas i första hand via vänner och familj. Det är dock inte ryktet som verkar vara den avgörande faktorn i elevernas val av att inte gå till ett gymnasium i Landskrona. Att Landskronas gymnasieskolor har ett rykte om sig att vara gymnasier för omotiverade elever med låga krav är självklart en utmaning då en majoritet av de blivande gymnasieeleverna i Landskrona kanske inte delar den identiteten och söker sig därför bort. Att elever till exempel på Allvar uppfattar att lärarna inte ser dem är förstås ett försvårande faktum. Ett rykte är ett rykte och inte en återspeglning av sanningen det är dock absolut inte en fördel för ett gymnasium att ha ett rykte som kan uppfattas som dåligt. Det dåliga ryktet påverkar sannolikt söktrycket och leder till att elever har svårt att se sig själva som studenter på Landskronas gymnasium. Det positiva rörande ryktet som framkommit i flertalet fokusgrupper är att ryktet är på väg att förbättras och det är kanske främst ett "gammalt" rykte som lever kvar. Att förändra ett gymnasiums rykte är ett långsiktigt arbete och kräver att man arbetar målinriktat och fokuserat. Detta handlar mycket om att alla från elever, lärare och förvaltning måste känna att det faktiskt är i en positiv utveckling. Ett förslag som kom upp vid en av fokusgrupperna var att lyfta upp det som gymnasierna är bra på. Detta skulle kunna vara att satsa på idrottstävlingar, yrkestävlingar och andra former där gymnasierna får positiv exponering. Detta skulle kunna börja förändra det "bagage" av dåligt rykte som båda gymnasierna verkar arbeta med.

Flera av de elever som sökt sig bort från Landskrona men även elever som skall söka sig bort lyfter upp att de programprofiler de har sökt inte funnits i Landskrona. Det handlar inte om program utan mer specialiserade inriktningar. Detta är intressant då det inte lyfts fram av Skolverkets som en viktig faktor gällande elevernas gymnasieval.

5 Sammanfattande slutsatser och rekommendationer

Landskronas elever följer trenden i Sverige och söker sig bort till större utbildningscentrum. Både intervjuer och fokusgrupper pekar på att de främsta skälen till att eleverna väljer bort Landskrona är ungefär samma som lyfts fram i Skolverkets studier. De söker en utbildning, ett gymnasium eller ort som de kan identifiera sig med. Detta kan röra sig om en spännande profil eller inriktning på en gymnasieskola något som många elever i Landskrona lyfter fram. Eller att studera med elever som man själv identifierar sig med. Något så enkelt som att eleverna önskar ett större utbud av aktiviteter och Caféter vid eventuella raster och håltimmar kan påverka.

Detta innebär att det inte är sannolikt att en eventuell förändring av programutbudet kommer att påverka attraktionskraften hos Landskronas blivande gymnasister. Jämförelser under de tre senaste åren visar också att attraktionskraften hos programmen ofta varierar. När elever anger utbudet som skäl till att söka sig bort är det inte programutbudet de hänvisar till utan någon specifik profil som de sökt sig till. Dock har valet av profil varierat för de tillfrågade som valt bort Landskronas gymnasier. Generellt har Friskolor varit duktiga på att hitta en nisch, med olika inriktningar och profiler. Trenden att Landskronas elever i större utsträckning väljer friskolor framför kommunala kan vara ett tecken på att just hur en skola profilerar sig är viktigt för Landskronas ungdomar.

De elever som väljer att stanna gör det främst utifrån att de inte önskar pendla vilket inte verkar spela in för övriga elever. Med undantag för en elev som angett att det var en specifik idrottsprofil som fick honom att välja att studera i Landskrona och även i detta specifika fall pendla från en annan kommun är det inte utbudet av program som får de elever som väljer Landskrona att studera där. Det är närhet och en upplevd gemenskap med elever som redan påbörjat sina studier på Landskronas gymnasier som attraherar eleverna. Elever på Selma påpekade också att utbildningen är den samma oavsett ort.

Analysen visar på att för att öka attraktionskraften för Landskronas gymnasier behövs ett arbete kring skolornas rykte initieras. Att förändra en skolas rykte tar tid och bör börja med de som arbetar och går på skolorna idag. Det är dagens elever som förmedlar rykten och information till de elever som skall söka i framtiden. Fokusgrupperna visar att eleverna som idag går på gymnasiet är bärare av ryktet och ibland de som är mest negativa till sin egen skolgång. Fokusgrupperna har även visat att vilka profiler ett gymnasium erbjuder påverkar elevernas val.

Detta är något som inte framkommit i Skolverkets studier men något som kan utnyttjas för att både förbättra Landskronas rykte men även skapa en attraktiv utbildning för framtidens unga.

Det är ett långsiktigt arbete där vilka profiler som är populära på gymnasiemarknaden idag kanske inte är den mest relevanta informationen. Utan snarare vilka profiler Landskronas gymnasier kan driva framgångsrikt. Både på egen hand men även i samarbete med till exempel företag, föreningsliv eller kommunen. Detta gäller även programutbudet och vidare utredning bör göras för att identifiera vilka högskoleförberedande program som kan drivas med hög kvalitet.

Det är tydligt att de egentligen inte väljer bort en utbildning i Landskrona utan det som är viktigt för eleverna är att de väljer något annat. Det innebär att Landskronas gymnasier inte varit ett alternativ för dem. Skall man kunna attrahera dessa elever krävs ett långsiktigt arbete för att förändra både gymnasieskolornas rykte men även fokusera på att skapa profiler och inriktningar som upplevs som attraktiva för framtida elever.

Gällande yrkesprogrammen bör hänsyn tas till i första hand den framtida arbetsmarknaden när beslut tas om nya program. Även här bör hänsyn tas till vilka program som kan erbjudas med bäst kvalitet. Även här bör hänsyn tas till eventuella samarbeten med näringslivet för att erbjuda attraktiva praktikplatser. Varken Skolverkets fallstudier eller Emergas fokusgrupper pekar gentemot att programmen är den avgörande faktorn för vilka gymnasium eleverna väljer. Dock har ibland specifika önskemål om inriktning avgjort vilket gymnasium eleven börjar på. Landskrona bör därför vid en eventuell omorganisation i första hand ta hänsyn till vilka program de kan erbjuda med kvalitet och vilka behov som finns på den lokala arbetsmarknaden gällande yrkesprogrammen. Utred hur stor elevgruppen som har pendling som viktigaste faktorn vid gymnasievalet. Detta som en variabel för att få en framtida prognos på hur stor gymnasiemarknads andel Landskrona har. Emergas huvudsakliga rekommendationer är:

- Hur många elever ser resande som ett problem? Vidare utredning krävs för att kunna skapa bättre prognoser för framtida elevantal
- Ett gymnasium. Det är tydligt att antalet elever idag endast utgör underlag för ett gymnasium och med hänsyn till den nationella trenden bör verksamheten smaltas av.
- Fortsätt arbeta med de program där ett framgångsrikt arbete kan bedrivas. Litteraturstudien och fallstudierna med elever pekar mot att det tenderar i vilka program som är populära är svår identifierade. Därför är det av vikt att de program som har bäst möjlighet att bedrivas framgångsrikt med hänsyn till lokaler, befintliga personal och framtida arbetsmarknad utvecklas.
- Ett tydligt pedagogiskt ledarskap utefter en pedagogisk vision. Fokusgrupperna lyfter fram att det finns ett bristande pedagogiskt ledarskap och det är viktigt att det utvecklas inte minst för att förbättra elevernas utbildning men även skapa en mer positiv bild hos nuvarande och framtida elever.

- Eventuella samarbeten. Försök att hitta samarbeten med näringsliv, föreningsliv och andra delar av lokalsamhället.
- Positiva nyheter. Eleverna vittnar om Allvars och Selmas dåliga rykte och de framför att ryktet behövs ”laddas” men något annat än problem eleverna lyfter till exempel fram olika former av tävlingar.

6 Dokument och Referensförteckning

<http://siris.skolverket.se/siris/f?p=Siris:1:0>

http://www.kolada.se/index.php?_p=index

Landskronas egna kvalitetsenkäter lever och lärare HT 2015 Allvar Gullstrandsgymnasiet och Selma Lagerlösgymnasiet.

Det svåra valet: Elevernas val av utbildning på olika gymnasieområden Rapport 394 2013, Skolverket

Skolområdenas Geografi: Om gymnasieelevernas pendling på lokala och regionala skolområden, -serie: En fördjupning, 2011, Skolverket

Ungdomars uppfattning om gymnasievalet, Skolverkets aktuella analyser 2012

Bilagor
